

EDERİYATÇILARIMIZI TANIYALIM

CEVDET KUDRET SOLOK

M. Behçet Yazar

şahit olmuştur. Genç dramaturjümüzün bu üç eseri de henüz kitap halinde tabedilmemiş ise de **Rüya içinde rüya** piyesi **Varlık'ta**, **Kurtlar** piyesi, **Gündüz** mecmualarında tefrika edilmiş ve henüz temsil edilmemiş olan **Danyal ve Sara** isimli dramının tamamı **Varlık'ta** ve üç perdelik ve altı tablolu **Yaşayan ölümler** piyesinin yarısı **Ağaç** me-

Cevdet Kudret Solok.

muasında yine tefrika halinde intişar etmiştir.

Cevdet Kudret, son yıllar içinde bazı mensureler; Yaşar Nabi ile birlikte **Enis Behiç**, **Halit Fahri**, **Orhan Seyfi**, **Faruk Nafiz** hakkında tetkikler; ayrıca bazı tenkitler, fıkralar, küçük hikâyeler kaleme aldığı gibi «**Bir sınıfın hayatı**» adlı bir roman dahi hazırlamış bulunmaktadır.

Henüz otuz üç yaşını idrak etmiş olan Cevdet Kudret, görülüyor ki, on üç yıldanberi devam ettirdiği edebî faaliyeti esnasında şair, dramaturj, münekkit, eseyist, hikâyeci ve nihayet romancı.. hüviyetleriyle tezahür etmiş ve her hüviyetinde ayrı tenevvümler ve hususiyetler dahi göstermiştir. Nitekim, «**On ölümler şarkısı**, **Buz üstünde mısırlar**: I, II, III; **Zeyl**» gibi başlıklar altında beş bölüme ayırdığı **Birinci Perde**'sinin bu harici manzarasına rağmen hakikatte bu bölümler arasında dağılmış aynı evsafı gösteren başka başka gruptan manzumelere tesadüf edilmektedir.

Buz üstünde mısırların birinci kısmındaki küçük mevzular üzerinde dolaştıktan sonra **Ahmet Haşim** ve **Piyale** mukaddemesinin tesirle senbolizme temayül ettiği sezilen şairimiz, «**Aksam**» isimli manzumesinde en muvaffak örneğini verdiği «**Son kalan kuşlar**, **Güneş** intihar etti, **Pencere** camlarında **akşam**, **Halicin** mavnaları, **Yedikule**de **akşam**, **Bir günün sonunda**» adlı akşam şiirlerini ve «**Akasyalı ev**» manzumesini senbolik bir hava içinde terennüm etmiye çalışmış; Baudelaire'in bazı şiirlerinden aldı-

ğı kuvvetle «**Buz üstünde mısırlar**» ın üçüncü bölümündeki dört ve «**Zeyl**» kısmının sonundaki beş ki, ceman dokuz adet cismanî aşk ile ürpermiş, gergin şiirlerini vücut de getirmiş, şuurun altında bulunan ve bir ölüm hâdisesine dayanan bir iman ve bir akide temayülünün hulâsa dinî bir vecdin yolunu şaşırarak kitabî bir hiristiyan romantizminin sadmesile put, kilise, mum, cenaze alayı ve ilâhisi şeklinde şuurun fevkindeki tezahürlerle nasrânî bir kisveye bürünmüş islâmî bir ruhun ihtilâclarına makes olmak üzere «**On ölümler şarkısı**» bölümünün ilk beş şiirini ve «**Gece yarısı**» ve «**Rüya içinde rüya**» şiirlerini kaleme almış ve nihayet aynı romantizmin yarattığı garip bir nostalgie ile «**On ölümler şarkısı**» bölümünün son beş manzumesinden «**Venedikte** bir akşam, **Salome**» şiirlerini exotique ve «**Antuvan ve Kleopatra**» manzumesini **humoristique** bir zevk ve nevesle ibda etmiş ve daima elemli bir ibham ile ve nadide imajlarla renk ve ziya içinde çoğu üçer mısıradan müteşekkil ve on dört heceli bir vezinle ifade edilen bütün manzumelerini şiire bigâne olanlara karşı mahrem ve fakat kırmızı renkte alevli perdeler içinde gizlemek hünerini ibraz etmiş ve bütün heyecanlarında ferdî ve enfûsî kalmak istemiştir.

İkinci perde'ye girecek şiirlerinde ise, Cevdet Kudret'in cemiyete yöneldiği ve halk şairlerimiz nazım edasına tetabik etmiye çalıştığı görülmektedir; «**Tanıdıklarım**, **Duman**, **Yalnızlık**» manzumeleri bu tarzda muvaffak olmuş yazılarından sayılır.

Tersine akan nehir faciasında «**bir gencin**, şuurunun altından üstüne gelen sezislerine ve bütün çirpimalarına rağmen hayatının ötedenberi devam eden şiddetli akışını değiştirememesini»; **Rüya içinde rüya** piyesinde: «**gözlerindeki nas-talık yüzünden muayyen bir tarihte kör olacağını öğrenen bir adamın o tarihte kör olduğunu zannederek feci bazı hakikatlerle karşılaşmasını**», **Kurtlar** piyesinde: «**kurtların muvakkat bir surette ehli olsalar bile karlı bir havada tekrar dağ başında eski hallerine döneceklerini ve insanların da insiyaklarına tâbi birer cemiyet mahlûku olduklarını**»; **Yaşayan ölümler**'de: «**harp edenlerin siperdeki bazı düşüncelerini, cemiyetin fert üzerindeki bariz tesirlerini**» canlandıran Cevdet Kudret Solok, gerek bu neviden eserlerinde ve gerek hikâyelerinde daima bir tezi belirtmiye hizmet etmiş ve diğer yazılarında da gittikçe olgunlaşan bir hayatîyet ve bir velûdiyyet göstermiye gayret etmiştir. Ancak bu genç ve kıymetli şairimizin daha tecrübe edeceği edebî nevîler ve takip eyleyeceği yollar olduğuna bakılırsa zamanını kucaklıyan ve diğer nesiltaşlarını saran hariz hakikatin ko'ları arasına kendisini de teslim etmiş olduğunu tahmin etmiş bulunuyoruz.

M. Behçet Yazar

CEVDET Kudret, 1907 de İstanbul'da doğdu. Babası, Umumi Harbin başlangıcında askere alınarak 1918 de Musulda şehit olan Sadullah efendidir. On bir yaşında yetim kalmasına ve bir aralık hastalık geçirmiş olmasına rağmen, annesinin ihtimamı ve kendisinin gayretli sayesinde tahsiline devam etti ve 1930 da İstanbulda İstiklâl lisesinden ve 1933 de İstanbul Darülfünunu Hukuk Fakültesinden mezun oldu. 1934 de Kayseri lisesi edebiyat muallimliğine tayin edilerek geçen yıla kadar bu vazifeyi icra etmiş olan Cevdet Kudret Solok, şimdi Ankarada Tiyatro mektebi ile Maarif Koleji edebiyat öğretmeni bulunmaktadır.

Harp'te kaybedilmiş bir babanın matemini annesi ile paylaşmak mecburiyetinde kalarak, daha küçük yaştanberi içli ve duygulu bir halde büyüyen Cevdet Kudret, henüz lise talebesi iken bilhassa elemli ve marazi bir ruhu okşıyacak neviden şiirlere meyletmiş ve kendisi dahi bu yolda manzumeler vücutta getirmeye başlıyarak «**Vahşi şiirler**», «**Küçük şiirler**», «**On ölümler şarkısı**» gibi umumi başlıklara bazan bağladığı 11 şiirini 1928 de Sabri Esat, Yaşar Nabi, Muammer Lütfi, Vasfi Mahir, Ziya Osman ve Kenan Hulûsî'nin de yazılarını muhtevi bulunan **Yedi meşale** adlı müşterek kitapta ilk defa olarak neşretmek imkânını bulmuştur.

Daha sonra **Meşale** ve **Muhit** mecmualarında şiirleri intişar ederek gittikçe tanınan bu genç şair, 1929 da, o zamana kadar yazdığı 47 manzumesini toplayarak 105 sayfadan müteşekkil olmak üzere **Birinci perde** ünvanı altında tabettirmiş ve bu ilk şiir kitabını «**Türk edebiyatının nazım ve nesrine yeni bir hava getiren büyük şair ve üstat Ahmet Haşime** ithaf etmiş» olduğunu birinci sayfasında işaret etmek kadirdişnaslığında bulunduğu gibi, son sayfasında da pek küçük harflerle: «**bu kitaptaki şiirlerde 820 kelime kullanılmıştır**» kaydını ilâve etmiş ve yeniliğini göstermiş ve bu suretle lisenin son sınıfında iken de basılmış bir şiir mecmuasına sahip olmak muvaffakiyetini elde etmiştir.

Cevdet Kudret, bu tarihten sonra da zaman zaman manzumeler kaleme almiye ve bunları muhtelif mecmualarda ve bilhassa İstanbul'da **Gündüz**'de, **Ağaç**'da; Ankarada **Varlık**'ta neşretmiye devam etmiş ve on yıldanberi biriktirdiği bu yazılarını muhtevi olmak üzere **İkinci perde** ismi altında diğer bir şiir mecmuası daha hazırlamış ise de henüz bu kitabını bastırmamıştır.

Genç şair, **Birinci perde**'sini tabettirdiği sıralarda, bir yandan da **Tersine akan nehir** ünvanlı üç perdelik mensur piyesinin Darülbeyde temsil edildiğini görmek mahariyetine erişmiş ve bir yıl sonra, 1930 da **Rüya içinde rüya**; 1934 de **Kurtlar** isimli üçer perdelik piyesleri yine Darülbeyde sahneye konulmak suretille de tiyatro âlemindeki şöretine az bir zaman içinde

